

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmma Totivs Theologiae S. Thomae Aqvinatis, Doctoris Angelici Ordinis Prædicatorum

Secvndæ Secvndæ Partis Volumen Secundum

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Romae, 1619

Vtru[m] iudicium sit actus iustitiæ? 1

urn:nbn:de:hbz:466:1-38762

¶ Quarto, utrum dubia sint in meliorem partem interpretanda?

¶ Quinto, utrum iudicium semper sit secundum leges scriptas proferendum?

¶ Sexto, utrum iudicium per usurpationem perueratur?

ARTIC. I.

Utrum iudicium sit actus iustitiæ?

AD primum sic proceditur. Videtur, quod iudicium non sit actus iustitiæ. Dicit enim Philosophus in 1. Ethic. * quod unusquisque bene iudicat quæ cognoscit: & sic iudicium ad vim cognoscitiuam pertinere videtur. Vis autem cognoscitiua per prudentiam perficitur. Ergo iudicium magis pertinet ad prudentiam, quàm ad iustitiæ, quæ est in voluntate, ut dictum est *.

334
Inf. 9. 63
a. 4. cor.
et 1/ai. 5
lec. 6. pr.
* l. 1. c. 3.
tom. 5.

958. a. 4

¶ 2 Præterea, Apostolus dicit 1. ad Corinth. 2. Spiritus iudicat omnia. Sed homo maxime efficitur spiritualis per virtutem charitatis, quæ diffunditur in cordibus nostris per Spiritum sanctum, qui datus est nobis, ut dicitur Roman. 5. Ergo iudicium magis pertinet ad charitatem, quàm ad iustitiæ.

¶ 3 Præterea, Ad vnamquamque virtutem pertinet rectum iudicium circa propriam materiam: quia virtuosus in singulis est regula & mensura, secundum Philosophum in lib. ethic. * Non ergo iudicium magis pertinet ad iustitiæ, quàm ad alias virtutes morales.

l. 3. ethi.
c. 5. ad fi.
to. 5.
c. forus
de ver.
fig.

¶ 4 Præterea, Iudicium videtur ad solos iudices pertinere. Actus autem iustitiæ inuenitur in omnibus iustis. Cum ergo non soli iudices sint iusti, videtur quod iudicium non sit actus proprius iustitiæ.

SED contra est, quod in Psal. 93. dicitur, Quoadusque iustitia conuertatur in iudicium.

RESPONDEO dicendum, quod iudicium proprie nominat actum iudicis, in quantum iudex est. Iudex autem dicitur quasi ius dicens. Ius autem

tem

q. 57. a. 1

tem est obiectum iustitiæ, vt supra habitum est*. Et idèd iudicium importat secundum primam nominis impositionem, diffinitionem, vel determinationem iusti siue iuris. Quòd autem aliquis bene diffiniat aliquid in operibus virtuosis, propriè procedit ex habitu virtutis: sicut castus rectè determinat ea quæ pertinent ad castitatem. Et idèd iudicium quod importat rectam determinationem iusti, siue eius quod est iustum, propriè pertinet ad iustitiam. Propter quod Philosoph. in 5. ethic. dicit*, quòd homines ad iudicem confugiunt sicut ad quamdam iustitiam animatam.

* c. 4. paulo ante med. 10. 5

Ad primum ergo dicendum, quòd nomen iudicij, quod secundum primam impositionem significat rectam determinationem iustorum, ampliatum est ad significandam rectam determinationem in quibuscumque rebus, tam in speculatiuis, quàm in practicis. In omnibus tamen ad rectum iudicium duo requiruntur: quorum vnum est ipsa virtus proferens iudicium. Et sic iudicium est actus rationis: dicere enim vel diffinire aliquid, rationis est. Aliud autem est dispositio iudicantis, ex qua habet idoneitatem ad rectè iudicandum: & sic in his quæ pertinent ad iustitiam, iudicium procedit ex iustitia: sicut & in his quæ ad fortitudinem pertinent, ex fortitudine. Sic ergo iudicium est quidam actus iustitiæ, sicut inclinantis ad rectè iudicandum: prudentiæ autem, sicut iudicium proferentis. Vnde & synesis ad prudentiam pertinens dicitur bene iudicatiua, vt supra habitum est*.

q. 51. a. 3

Ad secundum dicendum, quòd homo spiritualis ex habitu charitatis habet inclinationem ad rectè iudicandum de omnibus secundum regulas diuinas, ex quibus iudicium per donum sapientiæ pronuntiat: sicut iustus per virtutem prudentiæ pronuntiat iudicium ex regulis iuris.

Ad tertium dicendum, quòd aliæ virtutes ordinant

nant

nant hominem in seipso. Sed iustitia ordinat hominem ad alium, ut ex dictis patet *. Homo autem est dominus eorum, quæ ad ipsum pertinent: non autem est dominus eorum quæ ad alium pertinent. Et ideo in his, quæ sunt secundum alias virtutes, non requiritur, nisi iudicium virtuosi, extenso tamen nomine iudicij, ut dictum est *. Sed in his quæ pertinent ad iustitiam, requiritur ulterius iudicium alicuius superioris, qui utrumque valeat arguere, & ponere manum suam in ambobus. Et propter hoc iudicium specialius pertinet ad iustitiam, quam ad aliquam aliam virtutem.

In isto a.

Ad quartum dicendum, quod iustitia in principe quidem est sicut virtus architectonica, quasi imperans & præcipiens quod iustum est: in subditis autem est tamquam virtus executiva & ministrans. Et ideo iudicium, quod importat diffinitionem iusti, pertinet ad iustitiam secundum quod est principali modo in præidente.

ARTIC. II.

Utrum sit licitum iudicare?

335

AD secundum sic proceditur. Videtur, quod non sit licitum iudicare. Non enim infligitur pœna nisi pro illicito. Sed iudicantibus imminet pœna, quam non iudicantes effugiunt, secundum illud Matthei 7. Nolite iudicare, ut non iudicemini. Ergo iudicare est illicitum.

Inf. a. 3. et 6. et 9. 67. ar. 1. et 4. d. 48. cor. prin. Et Ro. 1.

¶ 2. Præterea, Roman. 14. dicitur, Tu quis es, qui iudicas alienum seruum? suo domino stat aut cadit. Dominus autem omnium Deus est. Ergo nulli homini licet iudicare.

cor. 3. pr. et c. 14. co. 3. fi. et 1. Cor. 4. co. 4.

¶ 3. Præterea, Nullus homo est sine peccato, secundum illud 1. Ioan. 1. Si dixerimus quia peccatum non habemus, nos ipsos seducimus. Sed peccanti non licet iudicare, secundum illud Rom. 2. Inexcusabilis est o homo omnis qui iudicas. In quo enim alterum iudicas, te ipsum condemnas; eadem enim agis quæ iudicas. Ergo nulli est licitum iudicare.

SED